

Francouzský politický systém

Poloprezidentský režim, stranictví a decentralizace

LS 2021

Poloprezidentký režim

- Specifická ústava – Poloprezidentsví
- Silné postavení prezidenta (legitimita/autorita)
- Alternace (1981) a soužití (1986-1988, 1993-1995, 1997-2000)

Poloprezidentký režim

- Maurice Duverger (1970' léta)
- Kritéria:
 - Přímá volba prezidenta republiky,
 - Vlastní pravomoce prezidenta republiky,
 - Vláda odpovědná před parlamentem (dolní komorou).
- Původně omezený počet příkladů (Výmarská rep., Portugalsko, Finsko, Irsko, Rakousko, Island).
- Paradoxní nejasnost kritéria (?)

Poloprezidentký režim

- Giovanni Sartori (1994)

- Hlava státu je volena **všelidovou volbou (přímo i nepřímo)** na pevně dané funkční období
- Hlava státu sdílí exekutivní moc s premiérem. Vytváří **strukturu duální authority**, již vymezují tři kritéria:
 - **Prezident je nezávislý na parlamentu**, není však oprávněn vládnout sám či přímo, a jeho vůle proto musí být tlumočena vládou a procházet přes její rozhodnutí
 - Premiér a jeho kabinet naopak představují instituce nezávislé na prezidentovi v tom, že jsou **závislé na důvěře, nebo na nedůvěře parlamentu** (nebo na obojím) a v obou případech **potřebují podporu parlamentní většiny**
 - Duální struktura authority poloprezidentského systému umožňuje **různé vyvažování a také přesunování mocenské převahy uvnitř exekutivy**, to však pod přísnou podmínkou, že trvá „potenciál autonomie“ každé složky exekutivy

„Současná“ diskuse

- Robert Elgie

www.semipresidentialism.com

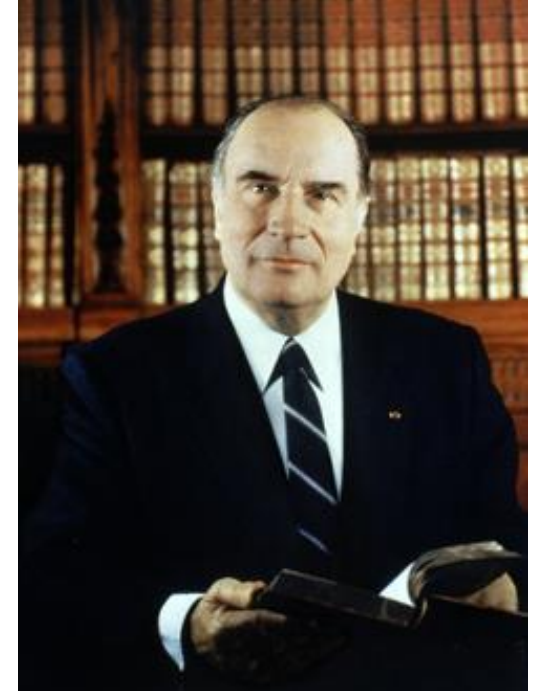
- Alan Siaroff

presidential systems, parliamentary systems with presidential dominance, parliamentary systems with a presidential corrective and parliamentary systems with figurehead presidents

- Projev Michela Debrého před Státní radou – srpen 1958.

Poloprezidentký režim (Francie)

- Přinejmenším dvě „podoby režimu“
 - „**normální období**“ vč. Alternace (1981)
 - **Soužití/kohabitace** (1986-1988, 1993-1995, 1997-2000) – François Mitterrand (1986): „Ústava, celá ústava, jenom ústava “
- Silné postavení prezidenta (legitimita/autorita), různé osobní/prezidentské **praxe**
- Výjimečná/specifická situace → atypická – **politický kontext**
- „**Konsensus**“ ohledně postavení prezidenta / C6R

Francouzské politické strany a proměny jejich postavení

- Dlouhý vývoj
 - Pravice/levice (konzervatismus/pokrok)
 - Republika/monarchie (Radikalismus/krajní pravice)
- Situace po nastolení 5. Republiky:
 - 4 proudy/strany (bipolární čtverylka): gaullisté / liberálové // socialisté / komunisté
 - Krajní pravice (Národní fronta)
 - Menší seskupení („radikálové“, zelení, umírněná pravice, trockisté, nacionalisté...)
 - Prolomení? *La République en Marche*
- 5. republika a strany (De Gaulle proti, nepřekonatelní)

Volební systém

- Prezidentské volby
- Poslanecké volby (577, z toho 11 pro Francouzi v cizině), dvoukolový většinový vol. syst. (vyjma 1986), „fr. model“ (50%, 25%/12,5%)
- Senátorské volby (348 , z toho 12 pro Francouzi v cizině), nepřímé
- Regionální volby (proporční/dvoukolový)
- Departmentální (kantonální) volby: dvoukolový většinový, dvojice kandidátů.
- Obecní volby (pod 1000 obyvatel dvoukolový většinový, nad 1000 proporční dvoukolový, práh 10% pro vstup do 2. kola, první dostane většinu)
- Evropské volby, proporční, 8 obvodů

Proces decentralizace ve Francii

- Kdy a proč: 1981 alternace, dlouhodobý bod programu levice.
- Proces:
 - „**Acte 1 de la décentralisation**“: zákon **Defferre** 2/3/1982. Tři základní inovace/modernizace: zrušení tutelle (správního dozoru), exekutivou departmentu se stává předseda generální rady, „doděláním“ krajů (vznik v 60. letech)
 - Následující zákony (7/1/1983 a 22/7/1989) rozdělí kompetence stát/celky a finance.
 - Acte 2 (**Raffarin**), 2002-3 zjm. posílení regionů.
 - Acte 3 (**Hollande**), snížení počtu regionů.
- Princip: samosprávné teritoriální **celky se spravují svobodně pod dohledem státu**. Původní model (**kontrola a priori, tutelle**) nahrazen soudní kontrolou (legalita).
- Delegation + financování

Decentralizace jako **rozbourání jednoty státu a porušení principu rovnosti?**

- Příklad: **Korsika**

specifický statut z r. 1991,

obecně korsická otázka

Matignonský proces (1998-2001), postavení shromáždění Korsiky (*Assemblée de Corse*) a exekutivy (speciální pravidla, podobné v Martinique), pokusný model podobný devoluce.

- Příklad: **Nová Kaledonie** (1853, Matignonská smlouva 1988, smlouva z Nouméa 1998, *collectivité sui generis*)
- Fr. **Polynésie** (autonomní statut z r. 2004), zámořská kolektivita, **čl. 74 Ú.** (St Pierre a Miquelon, St Martin, St Barthélémy, Wallis a Futuna)